

Następstwa

Z dzisiejszej perspektywy najważniejszą spuścizną Marca wydaje się być fakt pojawienia się na scenie nowego pokolenia. Pokolenia, które w przyspieszony sposób dojrzało i poznało na własnej skórze prawdziwą naturę systemu. Wychodząc z często bardzo różnych przesłanek ideowych, uczestnicy wydarzeń marcowych odegrają później istotną rolę we wszystkich kolejnych ruchach opozycyjnych wobec PRL.

Marzec był przede wszystkim masowym i spontanicznym buntem młodych ludzi, pierwszego pokolenia, które dojrzywało w PRL. Często po raz pierwszy odkrywali oni wówczas, iż system komunistyczny opiera się na zorganizowanym kłamstwie. Ich sprzeciw splatał się jednak z innymi wątkami, często trudnymi wówczas do jasnego zinterpretowania. Zapewne owa niejednoznaczność (w porównaniu z innymi „polskimi miesiącami”) stanowiła jedną z głównych przyczyn szybkiego załamania ruchu marcowego.

Drugim istotnym elementem były represje. Setki osób znalazły się w więzieniach, sporą grupę studentów powołano do wojska, kilka tysięcy relegowano z uczelni. Czystka, jaka objęła środowiska intelektualne, przyczyniła się do osłabienia polskiej nauki, zwłaszcza humanistyki, choć nie tylko. Wielu czołowych twórców, poprzez zapisy cenzury, usiłowano skazać na niebyt i zapomnienie.

Kampania antysemicka, a później także udział w interwencji w Czechosłowacji, przyniosły spore straty na arenie międzynarodowej. PRL, a dla większości postronnych obserwatorów po prostu Polska, skompromitowała się, zerwanych zostało wiele kontaktów kulturalnych, społecznych czy gospodarczych. W jakimś stopniu ukształtowany w 1968 r. negatywny wizerunek Polski, niezawiniony w większości przez jej obywateli, trwa do dziś.

NOTATKA SŁUŻBOWA

O godz. 1,25 - 1,45 nadano przez radiowęzeł studencki I D.S. postulaty na V Zjazd.

Najpierw mówiono, że posądza się niesłusznie ludzi o rewizjonizm, syjonizm i kontrrewolucję.

Mówiono o nawrocie do stalinizmu.

Żądano:

1. Zniesienia censury.
2. Ustawodawstwo z dwunocznymi kłami.
3. Żądany zaprzestania brutalnych akcji MO.
4. Żądany zmniejszenia samowoli MO.
5. Nie chcemy być na kolanach "na mordystów Moczars".
6. Zniesienie obowiązkowych dostaw.
7. Chcemy faktycznej niezależności Związków Zawodowych. Związki są tylko nic nie znaczącą przybłądzą Partii.
8. Mówiono o katastrofalnym stanie gospodarki Państwa, rosną ceny, o PGR.

Tow. Genukła nie nie wspomniał o chłopach indywidualnych a tylko o PGR-ach, nie było mowy o maszynach rolniczych dla indywidualnych gospodarstw rolnych, lecz tylko dla PGR-ów, a przecież gospodarka indywidualna to podstawa. Audycję zakończono stwierdzeniem, że domagamy się o nie wyiąganie konsekwencji w stosunku do uczestników dni marcowych.

Audycja zawierająca powyższe postulaty została nadana w nocy w dniu 11.II.68 r. o godz. 1,25 - 1,45.

NI sprawa, w którymś z pokoi II bloku przy ul. Reymonta podłączył się do instalacji radiowęzła i nadał powyższą audycję. Po głosie mówiącego można było poznać, że jest to głos wyrobiony - radiowy.

Podobne pirackie audycje były nadawane w marcu. Notatka powyższa pochodzi od dwóch aktywistów ZMS.

Dnia 12.II.1968 r.

Za zgodność